

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและ ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลยุทธ์การเรียนการสอนตามแนวคิดของฮอสทิสสันและทอมกินส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีสาระสำคัญโดยสรุป ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลยุทธ์การเรียนการสอนตามแนวคิดของฮอสทิสสันและทอมกินส์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรม จะมีคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ ที่ได้จากการทดสอบครั้งแรกถึงครั้งสุดท้าย สูงขึ้นตามลำดับ
2. นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรม จะมีคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ ที่ได้จากการทดสอบครั้งสุดท้าย สูงกว่าครั้งแรก

วิธีดำเนินการวิจัย

มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลยุทธ์การเรียนการสอนตามแนวคิดของฮอสทิสสันและทอมกินส์
2. การทดลองใช้โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลยุทธ์การเรียนการสอนตามแนวคิดของฮอสทิสสันและทอมกินส์
3. การปรับปรุงโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลยุทธ์การเรียนการสอนตามแนวคิดของฮอสทิสสันและทอมกินส์

การสร้างโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลยุทธ์การเรียนการสอนตามแนวคิดของฮอสทิสสันและทอมกินส์

วิธีการสร้างโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลยุทธ์การเรียนการสอน ตามแนวคิดของฮอสทิสสันและทอมกินส์ มีดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านแนวคิด ทฤษฎี ของนักการศึกษาเกี่ยวกับการฟัง การฟังเพื่อความเข้าใจ กลยุทธ์การฟัง กลยุทธ์การเรียนการสอน รูปแบบของโปรแกรมการสอน การประเมินผลโปรแกรมและหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ ซึ่งประกอบด้วย เป้าหมายของโปรแกรม ลักษณะของโปรแกรม คุณสมบัติของนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรม เนื้อหาและสื่อการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลโปรแกรม

3. กำหนดขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมและแผนการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลยุทธ์การเรียนการสอนตามแนวคิดของฮอสทิสสันและทอมกินส์ โดยนำขั้นตอนของกลยุทธ์การเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเริ่มต้น (Initiating) ขั้นสร้างโครงสร้าง (Structuring) ขั้นสร้างความคิดรวบยอดจากเรื่องที่ฟัง (Conceptualizing) ขั้นสรุป (Summarizing) ขั้นการนำไปใช้ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน (Generalizing) และขั้นการเลือกใช้กลยุทธ์การฟังให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ (Applying) มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมของแผนการจัดกิจกรรม โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เป็นการนำเสนอและการฝึกใช้กลยุทธ์การฟังแต่ละกลยุทธ์ มี 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มต้น (Initiating)

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างโครงสร้าง (Structuring)

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความคิดรวบยอดจากเรื่องที่ฟัง
(Conceptualizing)

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป (Summarizing)

ขั้นที่ 5 ขั้นการนำไปใช้ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน
(Generalizing)

ระยะที่ 2 เป็นการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การฟังเพื่อความเข้าใจ มี 1 ขั้นตอน คือ
ขั้นที่ 6 ขั้นการเลือกใช้กลยุทธ์การฟังให้เหมาะสมกับสถานการณ์

การณ์ต่าง ๆ (Applying)

4. กำหนดเนื้อหาที่นำมาใช้จัดกิจกรรม คือ กลยุทธ์การฟังเพื่อความเข้าใจตามแนวคิดของฮอลทิสสันและทอมกินส์ จำนวน 3 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์การสร้างภาพในใจ กลยุทธ์การจัดกลุ่มข้อมูล และ กลยุทธ์การตั้งคำถาม

5. กำหนดสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม คือ นิทาน ข้อความรู้ สารคดี ข่าวและเหตุการณ์ ซึ่งคัดเลือกมาจาก หนังสือ นิตยสาร วารสาร สารานุกรมและหนังสือพิมพ์ โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาและความเหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของนักเรียน

6. เขียนแผนการจัดกิจกรรม โดยนำขั้นตอนของกลยุทธ์การเรียนการสอนตามแนวคิดของฮอลทิสสันและทอมกินส์ มาประยุกต์ให้เป็นรูปแบบของแผนการสอน แบบปกติ ซึ่งมี 3 ขั้น (ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป) จำนวนทั้งสิ้น 18 แผน โดยอาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่ 1 แผนการจัดกิจกรรมเพื่อใช้สอนกลยุทธ์การฟัง กลยุทธ์ละ 1 แผน รวมเป็น 3 แผน ประเภทที่ 2 แผนการจัดกิจกรรมเพื่อใช้ฝึกกลยุทธ์การฟัง กลยุทธ์ละ 3 แผน รวมเป็น 9 แผน ประเภทที่ 3 แผนการจัดกิจกรรมเพื่อเลือกใช้กลยุทธ์การฟัง จำนวน 6 แผน จากนั้นนำแผนการจัดกิจกรรมไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาความเหมาะสม นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง

7. สร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการทดลอง ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถในการฟังภาษาไทย เพื่อความเข้าใจ จำนวน 5 ชุด สำหรับการทดสอบ 5 ครั้ง แต่ละชุด เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีเกณฑ์ในการให้คะแนน คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิด หรือ ไม่ตอบ ให้ 0 คะแนน

8. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนม่วงสามสิบ (อำนวนิพนธ์) ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 88 คน และกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ห้อง 2) ปีการศึกษา 2540 จำนวน 29 คน ที่ได้รับการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

การทดลองใช้โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลยุทธ์การเรียนการสอนตามแนวคิดของฮอสติสสันและทอมกินส์

วิธีดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลยุทธ์การเรียนการสอนตามแนวคิดของฮอสติสสันและทอมกินส์ มีดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนม่วงสามสิบ (อำเภวยัญญา) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

2. ผู้วิจัยได้ชี้แจงทำความเข้าใจ กับผู้บริหาร อาจารย์ประจำชั้นและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในเรื่องเวลาเรียนวิธีปฏิบัติในการทำกิจกรรมแล้วดำเนินการตามลำดับดังนี้

- 2.1 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจชุดที่ 1 จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของโปรแกรม
- 2.2 ใช้แผนการจัดกิจกรรมประเภทสอนกลยุทธ์การฟัง กลยุทธ์ที่ 1 (กลยุทธ์การสร้างภาพในใจ) จำนวน 1 แผน ใช้เวลา 3 คาบ (60 นาที)
- 2.3 ใช้แผนการจัดกิจกรรมประเภทฝึกการใช้กลยุทธ์การฟัง กลยุทธ์ที่ 1 (กลยุทธ์การสร้างภาพในใจ) จำนวน 3 แผน ๗ คาบ (60 นาที)
- 2.4 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจชุดที่ 2 จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที
- 2.5 ใช้แผนการจัดกิจกรรมประเภทสอนกลยุทธ์การฟังกลยุทธ์ที่ 2 (กลยุทธ์การจัดกลุ่มข้อมูล) จำนวน 1 แผน ใช้เวลา 3 คาบ (60 นาที)
- 2.6 ใช้แผนการจัดกิจกรรมประเภทฝึกการใช้กลยุทธ์การฟังกลยุทธ์ที่ 2 (กลยุทธ์การจัดกลุ่มข้อมูล) จำนวน 3 แผน ๗ คาบ (60 นาที)
- 2.7 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ ชุดที่ 3 จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที
- 2.8 ใช้แผนการจัดกิจกรรมประเภทสอนกลยุทธ์การฟัง กลยุทธ์ที่ 3 (กลยุทธ์การตั้งคำถาม) จำนวน 1 แผน ใช้เวลา 3 คาบ (60 นาที)

- 2.9 ใช้แผนการจัดกิจกรรมประเภทฝึกการใช้กลยุทธ์การฟัง กลยุทธ์ที่ 3 (กลยุทธ์การตั้งคำถาม) จำนวน 3 แผนๆละ 3 คาบ (60 นาที)
- 2.10 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ ชุดที่ 4 จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที
- 2.11 ใช้แผนการจัดกิจกรรมประเภทเลือกใช้กลยุทธ์การฟัง ทั้ง 3 กลยุทธ์ จำนวน 6 แผนๆละ 3 คาบ (60 นาที)
- 2.12 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ ชุดที่ 5 จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที

3. วิเคราะห์ผลการทดลองด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ ทดสอบค่าที (t-test dependent) เพื่อประเมินผลโปรแกรม

ผู้วิจัยได้ใช้เวลาดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนกับกลุ่มตัวอย่าง ตามแผนการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้น 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน (วันจันทร์-วันศุกร์) ในช่วงการสอนซ่อมเสริม (14.00-15.00 น.) รวมใช้เวลาทั้งสิ้น 23 ชั่วโมง (69 คาบ) โดยเริ่มดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2540 ถึงวันที่ 19 มกราคม 2541

ในระหว่างดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลอื่นๆเพิ่มเติม โดยการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมแบบไม่เป็นทางการ เช่น จำนวนครั้งที่นักเรียนเข้าร่วมโปรแกรม การแสดงความสนใจในการเรียน ผลงานของนักเรียนจากการฝึกใช้กลยุทธ์ ผลงานจากการทำแบบฝึกหัด เพื่อดูพัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียนและนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประกอบการอภิปรายผลต่อไป

4. วิเคราะห์ข้อมูล

4.1 คำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทย เพื่อความเข้าใจ ทั้ง 5 ชุด จากการทดสอบ 5 ครั้ง

4.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนน ความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจจากการทดสอบ ระหว่าง ครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 2 ครั้งที่ 2 กับครั้งที่ 3 ครั้งที่ 3 กับครั้งที่ 4 ครั้งที่ 4 กับครั้งที่ 5 โดยการทดสอบค่าที (t-test dependent)

4.3 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจจากการทดสอบ ระหว่างครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 5 โดยการทดสอบค่าที (t-test dependent)

4.4 แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบความสามารถในการฟังภาษาไทย เพื่อความเข้าใจ ทั้ง 5 ชุดจากการทดสอบ 5 ครั้ง ของนักเรียนเป็นรายบุคคล

4.5 ข้อมูลที่ผู้วิจัยบันทึกเพิ่มเติมอย่างไม่เป็นทางการนำเสนอโดยใช้ความเรียง

การปรับปรุงโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลยุทธ์การเรียนการสอนตามแนวคิดของฮอสทิสสันและทอมกินส์

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลยุทธ์การเรียนการสอนตามแนวคิดของฮอสทิสสันและทอมกินส์ ที่ได้จากแบบทดสอบความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ และจากการสังเกต และบันทึกเพิ่มเติม มาปรับปรุงแผนการจัดการกิจกรรมที่ใช้ในโปรแกรมฯ ให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งขึ้น แล้วนำเสนอโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลยุทธ์การเรียนการสอนตามแนวคิดของฮอสทิสสันและทอมกินส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ

ตอนที่ 2 การนำเสนอโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลยุทธ์การเรียนการสอนตามแนวคิดของฮอสทิสสันและทอมกินส์

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนมีดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนทั้ง 5 ชุด จากการทดสอบ 5 ครั้ง แต่แต่ละครั้งมีคะแนนเต็ม 30 คะแนน มีรายละเอียดดังนี้ ครั้งที่ 1 เท่ากับ 19.77 และ 4.29 ครั้งที่ 2 เท่ากับ 21.38 และ 5.38 ครั้งที่ 3 เท่ากับ 22.54 และ 5.79 ครั้งที่ 4 เท่ากับ 23.19 และ 6.07 ครั้งที่ 5 เท่ากับ 24.46 และ 4.25

2. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทย เพื่อความเข้าใจของนักเรียนในทักษะการเก็บใจความและรายละเอียดสำคัญ และการเรียงลำดับเหตุการณ์ จากแบบทดสอบทั้ง 5 ชุด ในการทดสอบ 5 ครั้ง แต่ละครั้งมี คะแนนเต็มในทักษะการเก็บใจความและรายละเอียดสำคัญ เท่ากับ 18 คะแนน การเรียงลำดับเหตุการณ์ เท่ากับ 12 คะแนน มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนในทักษะการเก็บใจความและรายละเอียดสำคัญ จากการทดสอบครั้งที่ 1 เท่ากับ 12.12 และ 2.49 และค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนในทักษะการเรียงลำดับเหตุการณ์ เท่ากับ 7.65 และ 2.06

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนในทักษะการเก็บใจความและรายละเอียดสำคัญ จากการทดสอบครั้งที่ 2 เท่ากับ 13.54 และ 4.10 และค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนในทักษะการเรียงลำดับเหตุการณ์ เท่ากับ 7.77 และ 1.87

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนในทักษะการเก็บใจความและรายละเอียดสำคัญ จากการทดสอบครั้งที่ 3 เท่ากับ 13.77 และ 3.94 และค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนในทักษะการเรียงลำดับเหตุการณ์ เท่ากับ 8.77 และ 1.95

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนในทักษะการเก็บใจความและรายละเอียดสำคัญ จากการทดสอบครั้งที่ 4 เท่ากับ 13.69 และ 3.34 และค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนในทักษะการเรียงลำดับเหตุการณ์ เท่ากับ 9.5 และ 2.78

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนในทักษะการเก็บใจความและรายละเอียดสำคัญ จากการทดสอบครั้งที่ 5 เท่ากับ 14.54 และ 2.65 และค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนในทักษะการเรียงลำดับเหตุการณ์ เท่ากับ 9.92 และ 1.91

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนจากการทดสอบ 5 ครั้ง ระหว่าง ครั้งที่ 1 กับ ครั้งที่ 2 ครั้งที่ 2 กับครั้งที่ 3 ครั้งที่ 3 กับ ครั้งที่ 4 ครั้งที่ 4 กับ ครั้งที่ 5 พบว่า
  - ค่าเฉลี่ยของคะแนนครั้งที่ 2 สูงกว่า ครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05
  - ค่าเฉลี่ยของคะแนนครั้งที่ 3 สูงกว่า ครั้งที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05
  - ค่าเฉลี่ยของคะแนนครั้งที่ 4 ไม่สูงกว่า ครั้งที่ 3
  - ค่าเฉลี่ยของคะแนนครั้งที่ 5 สูงกว่า ครั้งที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05
4. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนจากการทดสอบครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 5 พบว่า
  - ค่าเฉลี่ยของคะแนนครั้งที่ 5 สูงกว่า ครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05
5. จากการนำคะแนนของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการทำแบบทดสอบทั้ง 5 ครั้งมา วิเคราะห์และเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ซึ่งมีจำนวน 4 คู่ โดยผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ไว้ว่าคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการสอบครั้งแรกถึงครั้งสุดท้าย จะสูงขึ้นตามลำดับ ปรากฏว่ามี 3 คู่ที่สูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอีกหนึ่งคู่ไม่สูงกว่าและการสอบครั้งสุดท้ายสูงกว่าครั้งแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้ กลยุทธ์การเรียนการสอนตามแนวคิดของฮอสทิสสันและทอมกินส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้ กลยุทธ์การเรียนการสอนตามแนวคิดของฮอสทิสสันและทอมกินส์ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

เป้าหมายของโปรแกรม

เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสพัฒนาความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ

ลักษณะของโปรแกรม

จัดเป็นโปรแกรมเสริมหลักสูตร ในช่วงเวลาชมเสริม สัปดาห์ละ 5 วัน (วันจันทร์-วันศุกร์) เวลา 14.00-15.00 น.

คุณสมบัติของนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรม

เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทุกระดับความสามารถ จำนวน 1 ห้องเรียน ที่ได้รับการสุ่มแบบง่าย และสมัครใจเข้าร่วมโปรแกรม

เนื้อหาและสื่อการเรียนการสอน

เนื้อหา คือ กลยุทธ์การฟังเพื่อความเข้าใจตามแนวคิดของฮอลลิสตันและทอมกินส์ จำนวน 3 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์การสร้างภาพในใจ กลยุทธ์การจัดกลุ่มข้อมูล และกลยุทธ์การตั้งคำถาม

สื่อการเรียนการสอน คือชนิดของเรื่องที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ได้แก่ นิทาน ข้อความรู้ สารคดี ข่าวและเหตุการณ์

การจัดการเรียนการสอน

นำขั้นตอนของกลยุทธ์การเรียนการสอนตามแนวคิดของฮอลลิสตันและทอมกินส์ ซึ่งมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเริ่มต้น (Initiating) ขั้นสร้างโครงสร้าง (Structuring) ขั้นสร้างความคิดรวบยอดจากเรื่องที่ฟัง (Conceptualizing) ขั้นสรุป (Summarizing) ขั้นการนำไปใช้ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน (Generalizing) และขั้นการเลือกใช้กลยุทธ์การฟังให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ (Applying) มาแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การนำเสนอและการฝึกใช้กลยุทธ์การฟังแต่ละกลยุทธ์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

- ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มต้น (Initiating)
- ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างโครงสร้าง (Structuring)
- ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความคิดรวบยอดจากเรื่องที่ฟัง (Conceptualizing)
- ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป (Summarizing)
- ขั้นที่ 5 ขั้นการนำไปใช้ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน (Generalizing)

ระยะที่ 2 การประยุกต์ใช้กลยุทธ์การฟังเพื่อความเข้าใจ มี 1 ขั้นตอน คือ
 ขั้นที่ 6 ขั้นการเลือกใช้กลยุทธ์การฟังให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ
 (Applying)

แผนการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ

- ประเภทที่ 1 แผนการจัดกิจกรรมเพื่อใช้สอนกลยุทธ์การฟัง
- ประเภทที่ 2 แผนการจัดกิจกรรมเพื่อใช้ฝึกกลยุทธ์การฟัง
- ประเภทที่ 3 แผนการจัดกิจกรรมเพื่อเลือกใช้กลยุทธ์การฟัง

การประเมินผลโปรแกรม

1. พิจารณาจากคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียน
 ใน 3 ทักษะ ได้แก่ การเก็บใจความสำคัญ การเก็บรายละเอียดสำคัญ และการเรียง
 ลำดับเหตุการณ์ ที่จะสูงขึ้นตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. จากการสังเกตและบันทึกอย่างไม่เป็นทางการ ในระหว่างการดำเนินการทดลอง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทย
 เพื่อความเข้าใจโดยใช้กลยุทธ์การเรียนการสอนตามแนวคิดของฮอสติสสัน และทอมกินส์ ผลการ
 วิจัยพบว่า

ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนจาก
 การทดสอบ ครั้งที่ 2 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนจาก
 การทดสอบ ครั้งที่ 3 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนครั้งที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนจาก
 การทดสอบ ครั้งที่ 4 ไม่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนครั้งที่ 3

ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนจาก
 การทดสอบ ครั้งที่ 5 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนครั้งที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนจากการทดสอบครั้งที่ 5 สูงกว่าค่าเฉลี่ย ของคะแนนครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05

นั่นแสดงว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนทั้ง 5 ชุด (4 คู่) สูงขึ้นตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำนวน 3 คู่ ส่วนอีก 1 คู่ ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ การเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนน ความสามารถในการฟังภาษาไทย เพื่อความเข้าใจของนักเรียนระหว่างการทดสอบครั้งแรก และครั้งสุดท้าย ก็เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

โปรแกรมการสอนที่จัดขึ้นในครั้งนี้นั้น มีเป้าหมายเพื่อให้ให้นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ ได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจตามศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ โดยนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ ได้รับการส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจอย่างต่อเนื่องทุกวัน วันละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียน สูงขึ้น ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ จากทั้งหมด 4 คู่ และค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ จากการสอบครั้งสุดท้าย สูงกว่าครั้งแรกอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. เมื่อเริ่มดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนทำการทดสอบความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ ชุดที่ 1 จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของโปรแกรม จากนั้น ครูจึงนำเสนอกิจกรรมการฟังเพื่อความเข้าใจแบบที่ 1 (กลยุทธ์การสร้างภาพในใจ) และได้ให้นักเรียนได้ฝึกฝนการใช้กลยุทธ์การฟังนี้ โดยใช้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหมด 4 แผน (12 คาบ - 4 ชั่วโมง) เมื่อครบแผนการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยให้นักเรียนทำการทดสอบความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความ เข้าใจ ชุดที่ 2 จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที จากนั้นนำค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจทั้ง 2 ชุดมาเปรียบเทียบกัน เพื่อหาค่าความแตกต่าง ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ ชุดที่ 2 สูงกว่า ชุดที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการสอบถามครูประจำชั้น และตัวนักเรียน เกี่ยวกับกลยุทธ์การสร้างภาพในใจ ว่าเคยรู้จักมาก่อนหรือไม่ ปรากฏว่า

กลยุทธนี้ เป็นกลยุทธที่นักเรียนยังไม่เคยรู้จักและไม่เคยได้รับการฝึกฝนมาก่อน ดังนั้น จึงเป็นวิธีที่แปลกใหม่ และน่าสนใจสำหรับนักเรียน เมื่อผู้วิจัยได้นำมาใช้ นักเรียนจึงรู้สึกกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติซึ่งสังเกตได้จากความร่วมมือของนักเรียนทุกคน ในการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้วิจัย โดยชั้นแรกผู้วิจัยให้นักเรียนฟังนิทานจากเครื่องบันทึกเสียงเป็นตอน ๆ ขณะฟัง ให้นักเรียนหลับตาและคิดสร้างภาพในใจตามเรื่อง ทำอย่างนี้เรื่อยไปจนจบเรื่อง จากนั้น จึงทำการตรวจสอบภาพในใจของนักเรียนกับภาพตัวอย่างที่ครูนำมาให้ดู วิธีการนี้ สามารถใช้ได้ดีกับเด็กในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากทฤษฎีพัฒนาการของเปียเจต์ (Piaget อ้างถึงใน พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2530) กล่าวไว้ว่า เด็กในวัยนี้ (7-12 ปี) จะมีระดับพัฒนาการทางความคิดรวบยอดอยู่ในขั้นเกิดความคิดรวบยอดอย่างใช้เหตุผลเป็นรูปธรรม ซึ่งมีความสามารถในการสร้างภาพในใจได้ และจากงานวิจัยของเลวิน และฮอว์กิน (Levin and Hawkins, 1974) ได้ทำการศึกษามลของจินตภาพที่มีต่อการอ่านและการฟัง โดยทดลองกับนักเรียนเกรด 4 จำนวน 48 คน ปรากฏว่า การเรียนโดยใช้จินตภาพดีกว่าการสอนปกติ และการเรียนโดยใช้จินตภาพในขณะที่ฟัง จะมีประสิทธิภาพดีกว่าการใช้จินตภาพในขณะที่มีการอ่าน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะการสร้างจินตภาพในขณะที่อ่านกับขบวนการแปรภาพ (Visual-processing system) ที่จะต้องสร้างภาพในขณะที่อ่านเหมือนกัน ทั้งสองขบวนการนี้ จะใช้ระบบการสร้างภาพเหมือนกัน ดังนั้นขบวนการทั้งสองจะขัดแย้งและรบกวนกันเอง ทำให้การสร้างภาพทำได้ยากกว่า ซึ่งต่างจากการฟัง ซึ่งมีระบบต่างกัน จึงทำให้การเรียนรู้โดยการฟังสูงกว่าการอ่าน ส่วนเรื่องที่น่ามาให้ นักเรียนฟัง เป็นนิทานร้อยแก้วและนิทานร้อยกรอง ซึ่งคัดเลือกโดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยา และหลักการพิจารณาหนังสือวรรณกรรมกับเด็ก ของบันสือ พดุกษะวัน (2534) ปรากฏว่า ยิ่งเพิ่มความสนใจให้เด็กมากขึ้น ซึ่งตรงกับ สนิท แยมเกษร (2534) ที่กล่าวว่า ถ้าเด็กได้มีโอกาสฟังในเรื่องที่เด็กต้องการและมีความสนใจ ก็จะทำให้เด็กนั้นเกิดทักษะในการรับฟังและเกิดการเรียนรู้ได้ นิทาน เป็นสื่ออย่างหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะในการฟังเพื่อนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน เพราะนิทานจะช่วยขยายโลกทัศน์ของเด็กให้กว้างขวางมากขึ้น และช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็ก เพราะเด็กวัยประถมศึกษาเป็นวัยที่กำลังสร้างพื้นฐานทางอารมณ์ นอกจากนี้ อวีวรรณ กินาวงศ์ (2533) ได้กล่าวถึงคุณค่าของนิทานไว้ว่า จะไปเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ความคิด และจินตนาการที่ดีให้แก่เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ กิตติยวดี บุญชื้อ (2527) ที่ว่า นิทานเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการกล่อมเกล่าจิตใจ และทัศนคติของเด็ก การฟังเรื่องจากนิทาน จะเป็นการสะท้อนให้เด็กได้ย้อนระลึกถึงเรื่องของตนเอง หรือการกระทำของตน อันก่อให้เกิดความดีงาม ซึ่งนำมาสู่ความชื่นใจและความสบายใจของผู้อื่น และความไม่ดีซึ่งทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องด้วยเกิดความทุกข์ นิทานจึงเป็น

อุทาหรณ์เปรียบเทียบงูใจให้คนได้คิด ได้มองเห็นเหตุผล และได้เข้าใจสิ่งต่างๆโดยไม่รู้ตัว

2. ผู้วิจัยได้นำกลยุทธ์การฟังเพื่อความเข้าใจ แบบที่ 2 (กลยุทธ์การจัดกลุ่มข้อมูล) มานำเสนอและให้นักเรียนได้ฝึกฝน โดยใช้เวลาจัดกิจกรรมทั้งหมด 4 แผน(12 คาบ - 4 ชั่วโมง) เมื่อครบแผนการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยให้นักเรียนทำการทดสอบความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ ชุดที่ 3 จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที จากนั้น นำค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจไปเปรียบเทียบกับชุดที่ 2 ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ ชุดที่ 3 สูงกว่า ชุดที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เนื่องจากว่ายังไม่มียงานวิจัยใดที่ใช้คำว่า การจัดกลุ่มข้อมูลจากการฟังโดยตรง แต่มีการใช้คำว่า การทำแผนภาพโครงสร้าง หรือการทำแผนภูมิ ในงานวิจัยที่เกี่ยวกับการอ่านเท่านั้น สตีวิก และนอร์ทเบิร์ก (Stewig and Nordberg ,1995) ระหว่างความเข้าใจในการฟัง และความเข้าใจในการอ่าน จะมาจากจุดเดียวกัน ดังนั้น เทคนิค วิธีการ สามารถนำมาประยุกต์ใช้แทนกันได้ เมื่อเป็นเช่นนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการอ่านมาอภิปรายประกอบ สครักส์ และ มาสทรอเพียร์ (Scruggs and Martropieri ,1985) ได้เสนอแนะว่า การให้นักเรียนทำกิจกรรมวาดภาพ หรือทำแผนภูมิประกอบการอ่าน จะทำให้นักเรียนเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ บอร์แมน (Baumann ,1987) ที่ได้กล่าวถึง การทำแผนภูมิประกอบเรื่องที่อ่านว่า แผนภูมิเปรียบเสมือนผังแผนที่เดินทางที่นักขับรถใช้เพื่อเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง ซึ่งหมายความถึง แผนภูมิประกอบเรื่องที่อ่าน จะนำผู้อ่านจากจุดเริ่มต้นของเรื่องไปจนถึงตอนจบของเรื่อง นอกจากนี้ แผนภูมิประกอบเรื่องที่อ่าน ยังทำหน้าที่เป็นโครงร่างของเรื่องซึ่งแสดงให้เห็นใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่องที่อ่านอีกด้วย เดวิด และแมคเฟอร์สัน (David and McPherson ,1989) ได้เสนอแนะว่า แผนภูมิประกอบเรื่อง ที่อ่าน เป็นกลวิธีการสอนอ่านที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความยืดหยุ่นในการนำไปใช้ เพราะสามารถนำไปใช้ได้กับทุกขั้นตอนของกระบวนการสอน ไม่ว่าจะก่อนการอ่าน ระหว่างอ่าน หรือหลังการอ่าน แผนภูมิประกอบเรื่องที่อ่านจึงเป็นแผนภาพที่แสดงให้เห็นองค์ประกอบและความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในเนื้อเรื่อง ซึ่งมีผลในทางปฏิบัติให้ผู้เรียนได้รู้จักสรุปใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่องที่อ่านได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพดล ปุชูประเสริฐ (2534) เรื่อง ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการอภิปรายและการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องที่อ่าน ผลการวิจัย

พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการทำแผนภูมิสรุปโยงเรื่องที่อ่าน จะมีความสามารถในการอ่านสูงกว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการอภิปรายอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ที่ระดับ .01

3. วิจัยได้นำกลยุทธ์การฟังเพื่อความเข้าใจ แบบที่ 3 (กลยุทธ์การตั้งคำถาม) มานำเสนอ และให้นักเรียนได้ฝึกฝน โดยใช้เวลาจัดกิจกรรมทั้งหมด 4 แผน (12 คาบ - 4 ชั่วโมง) ซึ่งแต่ละแผน การจัดกิจกรรมผู้วิจัยได้นำเครื่องบันทึกเสียงข่าวและเหตุการณ์มาเปิดให้นักเรียนฟังเป็นเรื่องๆ ตั้งแต่ต้นจนจบ เมื่อฟังจบให้นักเรียนตั้งคำถามจากเรื่อง ซึ่งมีอยู่ 2 แบบ คือ การตั้งคำถามตาม ผู้พูดเมื่อฟังเรื่องแล้วแต่ไม่กระจ่างชัด และการตั้งคำถามตามตนเองเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่อง ที่ฟัง เมื่อครบแผน ผู้วิจัยให้นักเรียนทำการทดสอบความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความ เข้าใจ ชุดที่ 4 จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที จากนั้น นำค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการ ฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ ไปเปรียบเทียบกับชุดที่ 3 ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความ สามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ ชุดที่ 4 ไม่สูงกว่า ชุดที่ 3 เนื่องจากว่าแบบทดสอบวัด ความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจนั้นเป็นการวัดความสามารถในการฟังเท่านั้น แต่ไม่ได้วัดการใช้กลยุทธ์ ดังนั้น นักเรียนอาจจะใช้กลยุทธ์การฟัง ตามความถนัดหรือความพอใจ มากกว่าใช้ตามความเหมาะสมก็ได้ และอีกประการก็คือ นิทานที่ฟังนั้น เป็นบทร้อยกรองซึ่งในการ อ่านจะต้องมีการเว้นวรรคคำ เพื่อให้เกิดการสัมผัส และคล้องจอง นอกจากนั้น บางคำก็จะใช้คำ ศัพท์ที่ยากขึ้น เพื่อให้มีการสัมผัสคำเกิดขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ อาจจะทำผลมาสู่คะแนนของเด็ก ทำให้ ค่าคะแนนความสามารถของนักเรียนในชุดที่ 4 ไม่สูงกว่าชุดที่ 3 จากการสำรวจพบว่า งานวิจัยที่ เกี่ยวกับการตั้งคำถามจากเรื่องที่ฟังมีน้อยมาก ส่วนมากจะเป็นการตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่าน เพียร์สันและฟิลด์ิง (Pearson and Fielding ,1982) อ้างถึงใน Norton ,1985) กล่าวไว้ว่าระหว่าง ความเข้าใจในการฟัง และความเข้าใจในการอ่านจะมาจากจุดเดียวกัน เนื่องจากทักษะการอ่าน เป็นทักษะรับเข้าเช่นเดียวกับการฟัง ดังนั้น เทคนิค วิธีการ สามารถนำมาประยุกต์ใช้แทนกันได้ (Stewig and Nordberg ,1995) เมื่อเป็นเช่นนั้น ผู้วิจัยจึงนำการตั้งคำถามจากการอ่านมาใช้ อภิปรายประกอบ บรูมเลย์ (Bromley ,1988) กล่าวว่า ทางที่จะช่วยพัฒนาความเข้าใจของเด็ก ก็คือ การตั้งคำถาม ครูควรสอนนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการ การตั้งคำถามก่อนอ่าน คือรูปแบบของการ คาดคะเนเรื่องราวก่อนอ่าน เมื่อมีการอภิปรายกัน การคาดคะเนเป็นการวิเคราะห์ความเข้าใจ คาดคะเนมีความหมายเดียวกับการตั้งคำถาม เพราะจะทำให้เด็กมีความสนใจเรื่องที่จะอ่าน มากขึ้น มีงานวิจัยจำนวนมากที่สนับสนุนความคิดที่ว่า ผู้ที่ตั้งคำถามที่ดี ก็จะเป็นผู้ที่มีความเข้าใจ ดี โทมัส (Tomas ,1988) อ้างถึงใน Bromley, 1988) กล่าวว่า ธรรมชาติของเด็กทั่วโลก จะมีความ

อยากรู้อยากเห็นเป็นพื้นฐาน การตั้งคำถามเป็นการเรียนรู้อย่างหนึ่ง ที่ทำให้เกิดการพัฒนาสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แอนเดร และ แอนเดอร์สัน (Andre and Anderson ,1978) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาและ การประเมินผลกลวิธีการศึกษาด้วยตนเอง ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในสหรัฐอเมริกา โดยทำการทดสอบประสิทธิภาพในการอ่าน และตั้งคำถามในขณะที่อ่าน การตั้งคำถามระหว่างอ่านเรื่องนั้นจะช่วยทำให้คะแนน หรือผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนสูงขึ้น โดยเฉพาะในข้อคำถามที่ตรงกันกับคำถามที่ผู้เรียนตั้งขึ้นก่อนอ่านด้วย โรบินสัน (Robinson ,1961) ได้กล่าวไว้ว่า การตั้งคำถาม ทำได้โดยการเปลี่ยนหัวข้อที่อ่านให้เป็นคำถาม การตั้งคำถามจะทำให้นักเรียนมีความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น ดังนั้นจึงเพิ่มระดับความเข้าใจในการอ่านมากขึ้น ส่วนไวแกนด์ (Weigand, 1971) กล่าวว่า การใช้คำถาม คือการใช้คำพูดเพื่อต้องการให้เกิดการตอบสนองจากบุคคลที่ถูกถามโดยตรงซึ่งยังผลให้เกิดการคิดค้นคำตอบด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังกระตุ้นให้เกิดการคิดอย่างมีเหตุผล และช่วยพัฒนาความคิดให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

4. ผู้วิจัยได้ให้นักเรียน เลือกใช้กลยุทธ์การฟังเพื่อความเข้าใจให้เหมาะสมกับเรื่อง โดยใช้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหมด 6 แผน (18 คาบ - 6 ชั่วโมง) ซึ่งแต่ละแผนการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยได้นำเรื่องมาให้ให้นักเรียนฟัง แล้วให้เลือกกลยุทธ์การฟังที่เหมาะสมกับแต่ละเรื่อง จากนั้น ผู้วิจัยเฉลยชื่อกลยุทธ์ที่ถูกต้อง และให้นำกลยุทธ์ที่เฉลยนั้นไปฟังเรื่อง เมื่อครบแผนฯ ผู้วิจัยให้นักเรียนทำการทดสอบความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ ชุดที่ 5 จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที แล้วนำค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ ไปเปรียบเทียบกับชุดที่ 4 ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ ชุดที่ 5 สูงกว่า ชุดที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้นแสดงว่า กิจกรรมที่ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องจนครบแผนนั้นส่งผลให้คะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นไปตามกฎการเรียนรู้ในทัศนะของฮัลล์ (Hull อ้างถึงใน พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2530) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้หรือการพัฒนานิสัยจะเกิดขึ้นได้จะต้องเป็นไปในลักษณะของการกระทำที่ต่อเนื่องกันไป และค่อยๆ สะสมขึ้นทีละน้อยๆ อาเบลเลียรา (Abelleira,1987 อ้างถึงใน Stewig and Nordberg,1995) ได้ทำการวิจัยและสรุปว่า การฟังคือทักษะ และสามารถพัฒนาได้โดยการฝึกหัดและฝึกฝน ผอม โปชะกฤษณะ (2521 อ้างถึงใน พรหมทิพย์ บุชรานวงศ์ ,2522) ได้กล่าวไว้ว่า การฟังเป็นจุดเริ่มต้นที่จะก่อให้เกิดปัญญา หัวใจนักปราชญ์ คือ สุ จิ ฎ ลี ก็ได้ยก สุ คือการฟังเอาไว้เป็นอันดับแรก การฟังเพื่อให้เกิดปัญญา และ

นำและนำไปใช้ประโยชน์ได้จะต้องได้รับการฝึกฝน เพราะการฝึกทักษะการฟัง นอกจากจะช่วยให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์จากสิ่งที่ฟังอย่างเต็มที่แล้ว ยังช่วยพัฒนาทักษะด้านการพูด การอ่าน และการเขียน ตีอึ้งขึ้นด้วย (Fox ,1974 อ้างถึงใน พรทิพย์ บุชรานวงศ์ ,2522) กมลทิพย์ เสวตมาลย์ (2529) ได้กล่าวไว้ตรงกันว่า การฝึกทักษะการฟังเพื่อให้เกิดความเข้าใจนั้น เป็นพื้นฐานที่จะพัฒนาความสามารถในทักษะอื่น คือ การพูด การอ่าน และการเขียน ดังนั้น การฟัง จึงเป็นทักษะแรกที่ควรให้ความสนใจมากที่สุด เพราะถ้ามีความสามารถในการฟังสูงเพียงใด ความสามารถในทักษะอื่นก็จะสูงตามไปด้วย ศิริกุล ปิยานุกุล (2536) ได้กล่าวว่า ผู้ที่ขาดการฝึกฝนด้านการฟัง หรือผู้ที่ขาดความสามารถทางการฟังย่อมจะฟังเรื่องราวต่างๆแล้วไม่เข้าใจ ตีความหมายผิด และเข้าใจเรื่องราวเหล่านั้นผิดพลาด อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความไม่สงบสุขในชีวิตของตนเอง และในสังคมนั้นได้

5. การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนในโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจนี้ นักเรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด ครูเป็นเพียง ผู้กระตุ้น และสาธิตตัวอย่างให้ดูเพียงเล็กน้อยเท่านั้น การจัดกิจกรรมดังกล่าวนี้ ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณมีความสามารถปฏิบัติกิจกรรมนั้นได้ และเอาใจใส่ต่อกิจกรรมต่างๆมากขึ้น โดยสังเกตได้จากที่นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม เช่น การสร้างภาพในใจ การจัดกลุ่มข้อมูล และการตั้งคำถาม นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังจัดให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อฝึกให้รู้จักการทำงานร่วมกัน การช่วยเหลือกัน และการแสวงหาความรู้ร่วมกัน จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะดำเนินกิจกรรม พบว่า นักเรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีการปรึกษาหารือกัน ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง และในตอนท้ายของแต่ละแผนการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยได้จัดให้มีการเฉลยแบบฝึกหัด เพื่อให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของตน จากการจัดกิจกรรมดังกล่าว พบว่า นักเรียนที่ทำคะแนนได้ดี มีความภูมิใจในความสามารถของตนเอง สำหรับนักเรียนที่ทำผิดพลาด เมื่อได้ทราบถึงเหตุผลในการตอบคำถามแต่ละข้อแล้ว ก็เกิดความเข้าใจเพิ่มขึ้น สังเกตได้จากคะแนนแบบทดสอบที่ค่อยๆมีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ และกฎการเรียนรู้ของ ธอมด์ไค (Thomdike อ้างถึงใน กมลรัตน์ หล้าสูงศรี ,2528) ที่ว่า การเรียนการสอนที่จะทำให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ได้ดีนั้น ต้องจูงใจให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจที่จะเรียนรู้ครั้งต่อไป

6. จากการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการในระหว่างดำเนินการจัดกิจกรรม ในแต่ละแผน การจัดกิจกรรมพบว่า นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมเป็นอย่างมาก สังเกต ได้จากการที่นักเรียนมาเข้าร่วมกิจกรรมให้ตรงเวลา หรือมารอก่อนถึงเวลาเรียน และเตรียมตัว เตรียมอุปกรณ์การเรียน เตรียมสถานที่ให้พร้อมก่อนที่ครูจะไปถึงห้อง มีการติดตั้งปลั๊กไฟ เพื่อเปิด เครื่องบันทึกเสียงไว้รอครู เมื่อครูไปถึงก็สามารถดำเนินกิจกรรมได้ทันที การที่นักเรียนให้ความสนใจ และมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนนั้น มีส่วนเสริมสร้างมีส่วนเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนั้น ครูเป็นอีกผู้หนึ่งที่จะช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกอยากเรียนรู้ คือ การกระตุ้น ให้กำลังใจให้เด็กรู้สึกที่สามารถทำงานต่าง ๆ ที่ครูให้ได้สำเร็จ ภายในเวลาที่กำหนด พรรณี ข.เจน จิต(2528) กล่าวไว้ว่า การให้รู้ผลของการทำงาน โดยการให้ข้อสังเกตจะเป็นแรงจูงใจในการ ทำงานเป็นอย่างดี การให้เด็กทราบผลของการทำงานของตน ในลักษณะการให้ข้อคิดเห็นจะช่วย ให้เกิดความสนใจ ตั้งใจ และช่วยให้ตัดสินใจได้ว่า การกระทำนั้น ๆ ให้ผลดีขึ้นกว่าเดิมหรือไม่ดี กว่าเดิม ช่วยให้รู้ว่าคราวต่อไปจะทำอย่างไร

7. การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน แต่ละขั้นตอนในโปรแกรมฯนั้น ผู้วิจัยได้จัด บรรยากาศในการเรียน ให้มีความเป็นกันเอง ด้วยการพูดจาที่เป็นกันเองกับนักเรียน อ้อมแอ้ม แจ่มใส ใช้การเสริมแรงทางวาจา โดยการชมเชย ปรบมือ และให้รางวัลเป็นสิ่งของ ในบางครั้งหลังจากจบกิจกรรมในแต่ละชั่วโมง เช่น การให้ขนมเป็นต้น ซึ่งการกระทำดังกล่าว สอดคล้องกับหลัก ในการจัดการเรียนการสอนที่ว่า การสร้างบรรยากาศในการเรียนให้มีความอบอุ่น จะส่งผลต่อ ความรู้สึกทางด้านจิตใจของนักเรียน และมีผลต่อความสำเร็จในการเรียน เพราะการที่ครูมีความ เข้าใจ เป็นมิตร ยอมรับ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือ จะทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นสบายใจ อยาก เข้าไปติดต่อด้วย การช่วยเหลือซึ่งกันและกันและเด็กรู้ว่า ครูเอื้ออาทรกับการกระทำของตนจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกรักในโรงเรียน (พรรณี ข.เจนจิต,2528)

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจนี้ ใช้กลยุทธ์ การฟังเพื่อความเข้าใจตามแนวคิดของฮอสทิสสันและทอมกินส์เป็นเนื้อหา และกลยุทธ์การเรียน การสอนตามแนวคิดของฮอสทิสสันและทอมกินส์เป็นขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ แปลกใหม่ที่นักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับวิธีการและขั้นตอนของกิจกรรม ดังนั้น ผู้ที่จะนำโปรแกรมนี้ไป

ใช้ควรมีการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนก่อน โดยการอธิบายวิธีดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้นตอน พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ เพื่อให้ นักเรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

1.2 เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละกลยุทธ์การฟังมีน้อยไป จึงทำให้ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่ครบตามสมมติฐาน ดังนั้น ผู้ที่จะนำไปรณรงค์นี้ไปใช้ ควรเพิ่มเวลาในการฝึกฝนแต่ละกลยุทธ์ให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในงานวิจัยต่อไป

2.1 ควรนำโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความ เข้าใจ โดยใช้ กลยุทธ์การเรียนการสอนตามแนวคิดของฮอสกิสสันและทอมกินส์ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ในบริบทที่แตกต่างกับงานวิจัยครั้งนี้ เช่น สถานที่ ความพร้อมของโรงเรียน และความพร้อมของนักเรียน เป็นต้น เพื่อทดสอบว่า นักเรียนจะสามารถพัฒนาความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจได้หรือไม่

2.2 ควรนำโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลยุทธ์การเรียนการสอนตามแนวคิดของฮอสกิสสันและทอมกินส์จากการวิจัย ครั้งนี้ ไปทดลองใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่นต่อไป

2.3 ควรศึกษาค้นคว้าการใช้กลยุทธ์การเรียนการสอนในการส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยเพื่อความเข้าใจตามแนวคิดอื่นๆต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย